

Pakon käytön vähentäminen vaikeahoitoisten alaikäisten psykiatrisessa osastohoidossa

Toiminta-alue:

Erityisen vaikeahoitoisten alaikäisten psykiatrinen tutkimus- ja hoitoyksikkö eli EVA-yksikkö on valtakunnallinen erityistason yksikkö, jossa tutkitaan, hoidetaan ja kuntoutetaan alle 18-vuotiaita nuoria, jotka tarvitsevat vakavien mielenterveydellisten ongelmien vuoksi turvaosasto-olosuhteita. Yksikön toiminnan kulmakivenä on nuoruusiän kehitysvaihetta tukeva psykiatrisen hoito.

Ongelma

Potilaiden vaikeahoitaisuudesta johtuen EVA-yksikössä on jouduttu turvautumaan tiukoihin sääntöihin ja potilaiden itsemääräämisoikeutta rajoittaviin toimenpiteisiin. Pakkotoimien käyttämistä hoidossa halutaan kuitenkin valtakunnallisesti vähentää, mistä syystä EVA-yksikössäkin alettiin tarkastella kriittisesti yksikön sääntöjä ja vakiintuneita käytäntöjä sekä kehittää hoitotyötä siihen suuntaan, että pakon käyttöä pystyttäisiin vähentämään. Yksikön hoitotyö oli nojannut voimakkaasti yhteisön sääntöihin ja kasvatukselliseen otteeseen ja nyt lähdettiin tuomaan tilalle yksilöllisempiä hoidon toteuttamistapoja.

Ongelman ratkaisuprosessi

Työryhmälle asetettiin selkeä tavoite vuodelle 2017 – pakon käyttöä tulee vähentää. THL:n pakon käytön vähentämisen työkirjaan tutustuttiin lukupiirityöskentelyn avulla. EVA-yksikön vastaava sairaanhoitaja veti henkilöstölle pienryhmälukupiirejä, joissa käsiteltiin THL:n ohjekirjan sisältöä sekä pohdittiin yksilölliseen hoitotyöhön ja pakon käytön vähentämiseen liittyviä ajatuksia, asenteita ja käytäntöjä. Hoitoyhteisöstä purettiin paljon sääntöjä ja yleisiä käytäntöjä, joita oli vuosien kuluessa muodostunut. Nämä korvattiin osittain Safewards-mallin mukaisilla interventioilla ja osittain yksilöllisillä, käyttäytymisanalyysiin perustuvilla hoitosuunnitelmilla. Rajoittamistilastot käsiteltiin työryhmässä kvartaaleittain. Kun trendi alkoi näyttäytyä laskevana rajoittamistilastoissa, tarkasteltiin aikaansaatuja toimintatapojen muutosta myös käymällä yhdessä läpi potilaiden hoitokertomuksia. Kertomuksista poimittiin onnistuneesti ja vähemmän onnistuneesti hoidettuja eskaloituneita tilanteita, joissa toimimista tarkasteltiin oppimisenäkökulmasta.

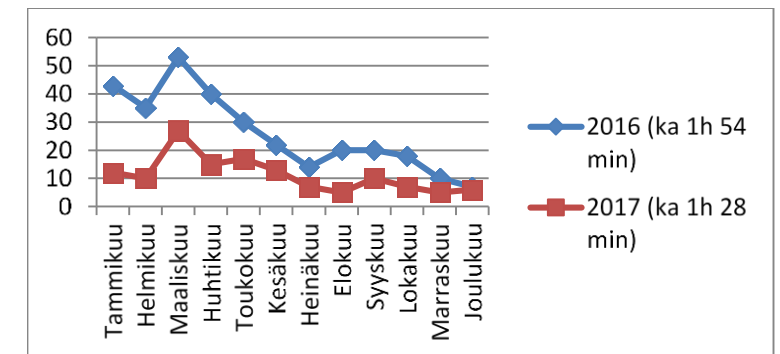
LÄHTEET:

Makkonen P, Putkonen A, Korhonen J, Kuosmanen L, Kärkkäinen J (toim.) Pakon käytön vähentäminen ja turvallisuuden lisääminen psykiatrisessa hoidossa. THL., Työpaperi 35/2016. Saatavilla: <https://www.julkari.fi/handle/10024/131697>
Safewards-malli: <http://www.safewards.net/fi/toteutus/2015-07-03-11-55-43>

Tulokset

Keskeinen tavoite saavutettiin eli pakkotoimien käyttö väheni merkittävästi. Rajoittamistilastojen mukaan vuoden 2016 ja 2017 välillä saatiin tilastoitujen pakkotoimien (leposide-eristykset ja kiinnipidot) määrä enemmän kuin puolitettua. Samanaikaisesti nähtiin myös henkilöstön osalta työtapaturmien ja sairauspoissaolojen vähenemistä ja koetun työtyytyväisyyden kasvua. Kehitys jatkui vuonna 2018, jolloin jo 80% yksikön potilaista hoidettiin kokonaan ilman pakon käyttöä.

Leposide-eristykset EVA-yksikössä vuosina 2016-2017

YHTEYSTIEDOT:

Jutta Väänänen, osastonhoitaja, jutta.vaananen@pshp.fi
Matti Kaarne, vastaava sairaanhoitaja, matti.kaarne@pshp.fi